

Domácí porážky skotu nebo jelenovitých z farmového chovu v hospodářství chovatele

Dne 1. 10. 2022 vstoupila v platnost novela zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „veterinární zákon“), kterou se mění právní úprava provádění domácí porážky skotu nebo jelenovitých z farmového chovu v hospodářství chovatele.

Domácí porážkou mohou být porážena ve vlastním hospodářství chovatele jatečná zvířata s výjimkou skotu staršího 72 měsíců, koní, oslů a jejich kříženců. V případě domácí porážky skotu mladšího 72 měsíců může chovatel porazit nejvýše 3 kusy ročně.

Maso a orgány skotu pocházející z domácí porážky jsou určeny pouze pro spotřebu osob tvořící domácnost chovatele (např. potomek, předek, sourozenec, manžel nebo partner, nebo osoba, žijící s chovatelem ve společné domácnosti). Maso a orgány jelenovitých z farmového chovu poražených domácí porážkou mohou být navíc použity pro spotřebu i jiné blízké osoby. Produkty z domácí porážky nesmí být dále uváděny na trh; tj. nesmí být jiným osobám poskytnuty zdarma ani za úplatu.

Maso a orgány jatečných zvířat z domácí porážky podléhají veterinárnímu vyšetření, stanoví-li tak krajská veterinární správa se zřetelem k nálezové situaci.

Ohlášení domácí porážky

Domácí porážku skotu mladšího 72 měsíců nebo jelenovitých ve farmovém chovu je chovatel povinen písemně nebo prostřednictvím informačního systému Státní veterinární správy oznámit krajské veterinární správě nejméně 3 dny před jejím konáním. Pokud se domácí porážka neuskuteční, je chovatel povinen oznámit tuto skutečnost neprodleně krajské veterinární správě jedním ze způsobů uvedeným výše.

Povinnost předem oznámit domácí porážku neplatí v případě domácí porážky skotu nebo jelenovitých ve farmovém chovu jinak zdravého zvířete, pokud utrpělo zranění, které z důvodu respektování dobrých životních podmínek zvířat brání jeho přepravě na jatky; v tomto případě chovatel zajistí prohlídku zvířete veterinárním lékařem, vyžádá si od něj písemné prohlášení o zdravotním stavu zvířete a oznámí domácí porážku skotu nebo jelenovitých ve farmovém chovu písemně nebo prostřednictvím informačního systému Státní veterinární správy neprodleně po jejím provedení.

Chovatel v písemném oznámení uvede:

- jméno a příjmení,
- datum narození,
- místo trvalého pobytu, popřípadě jinou adresu pro doručování,
- adresu a registrační číslo hospodářství,
- datum a čas provedení domácí porážky skotu nebo jelenovitých ve farmovém chovu,
- počet, druh a identifikační číslo poraženého zvířete
- jde-li o porážení skotu také datum narození skotu a způsob zacházení se vzniklými vedlejšími živočišnými produkty (VŽP) tj. nezpracovatelnými živočišnými odpady
- je vhodné uvést i telefonický nebo mailový kontakt na chovatele

Porážení jelenovitých zastřelením

Chovatel je povinen k domácí porážce jelenovitých z farmového chovu střelnou zbraní požádat krajskou veterinární správu o povolení k usmrcení těchto zvířat použitím střelné zbraně. K žádosti

- a) doloží, že usmrcení střelnou zbraní provede
 1. držitel zbrojní licence vydané podle zákona č. 119/2002 Sb. v platném znění (zákon o zbraních), nebo
 2. chovatel osobně nebo osoba, která je k němu v pracovním nebo obdobném poměru,

jsou-li držiteli zbrojního průkazu skupiny C vydaného podle zákona o zbraních, a

- b) přiloží odůvodnění k usmrcení zvířete střelnou zbraní.
 - 1. Pro účely tohoto ustanovení se velkou farmovou zvěří rozumí jelenovití, mufloni a prasata divoká, jsou-li chováni ve farmovém chovu.

Doba platnosti vydaného povolení je 3 roky. Dobu platnosti povolení může krajská veterinární správa prodloužit o další 3 roky, a to na základě písemné žádosti držitele povolení podané 3 měsíce před skončením doby platnosti, pokud držitel povolení doloží, že se nezměnily podmínky, za kterých bylo povolení vydáno.

Platnost vydaného povolení končí, jestliže se změnila osoby uvedené výše, které provádějí usmrcení střelnou zbraní. Změnu těchto osob je chovatel povinen bez zbytečného odkladu oznámit písemně krajské veterinární správě.

Krajská veterinární správa může vydané povolení odejmout, jestliže byly porušeny podmínky, za kterých bylo vydáno.

Chovatel, který je držitelem povolení, je povinen

- a) mít k dispozici situační nákres farmy nebo hospodářství s vyznačením místa střelby a prostředků k zajištění bezpečnosti při střelbě, s posudkem znalce v oboru balistiky; tímto nejsou dotčeny povinnosti držitele zbrojní licence podle zákona o zbraních,
- b) oznámit krajské veterinární správě nejméně 3 dny přede dnem porážky místo a čas použití střelné zbraně k porážce.

Krajská veterinární správa oznámí příslušnému útvaru Policie České republiky místo a čas použití střelné zbraně k domácí porážce jelenovitých z farmového chovu.

Ochrana zvířat proti týrání (welfare)

Chovatel musí postupovat v souladu se zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů a jeho prováděcích vyhlášek a nařízení EP a Rady (ES) č. 1099/2009 o ochraně zvířat při usmrcování.

Zásady:

- a) skot musí být před usmrcením fixován; v případě vázání nesmí docházet ke škrcení nebo zraňování zvířete a musí být umožněno rychlé odvázní zvířete; zvířata nesmí být fixována svázáním končetin do kozelce;
- b) porážení skotu vykrváním může být prováděno pouze po jeho omráčení zaručujícím ztrátu citlivosti a vnímání po celou dobu vykrování; používat bodce nebo jiné nástroje se špičatými konci je zakázáno;
- c) vykrování zvířete musí být zahájeno bezprostředně po jeho omráčení, přičemž musí být provedeno tak, aby vyvolalo rychlé a úplné vykrvání, a to dříve, než zvíře procitne z bezvědomí;
- d) jatečné zpracování zvířete před jeho vykrváním je zakázáno, před ukončením vykrvání se nesmí provádět žádný zpracovatelský úkon na vykrovaném zvířeti.

Nakládání s vedlejšími produkty živočišného původu

Nakládání s vedlejšími produkty živočišného původu (VŽP) musí být prováděno v souladu s požadavky nařízení EP a Rady (EU) č. 1069/2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě. VŽP se rozdělují do kategorií, které se označují jako kategorie 1, kategorie 2 a kategorie 3. VŽP musí být při porážce zvířete uloženy do nepropustné a uzavíratelné nádoby a uloženy tak, aby nemohlo dojít k jejich zneužití do doby dalšího

nakládání v místě nebo předání oprávněné osobě. Pokud nejsou VŽP předány oprávněné osobě ke zpracování, předávají se svozně lince asanačního podniku. VŽP kategorie 1 musí být před předáním obarveny.

VŽP jsou svozně lince předávány s vyplněným obchodním dokladem. V tomto případě je možné použít obchodní doklad dle vzoru vydaného SVS nebo tzv. lístek o převzetí vystavovaný technikem asanačního podniku při fyzickém převzetí VŽP na místě, a to vždy minimálně ve dvou vyhotoveních. Originál vyplněného obchodního dokumentu je předán řidiči asanačního podniku nebo pracovníkovi jiného schváleného zařízení oprávněného k nakládání s VŽP při jeho předání; kopie obchodního dokumentu musí být příslušným chovatelem uchováována po dobu nejméně 2 let od provedení porážky.

VŽP:

Krev, pokud není využita v domácnosti chovatele, se při vykrvování zvířete zachytí do vhodné nádoby, která se označí „kategorie 3“ a musí být předána oprávněné osobě k dalšímu zpracování nebo likvidaci ve schváleném podniku. Krev nesmí volně vytékat na prostranství nebo do kanalizace.

Kůže, pokud není využita v domácnosti chovatele, se označí jako „kategorie 3“ a musí být předána oprávněné osobě k dalšímu zpracování nebo likvidaci ve schváleném podniku.

Střeva a předžaludky (pokud nejsou využity v domácnosti chovatele) se vyprázdní. Obsahy předžaludků a střev mohou být využity k přímému hnojení na pozemku majitele. Vyprázdněná střeva se vloží do nádoby označené „kategorie 3“. Pokud se nevyprázdní, musí být vložena do nádoby označené „kategorie 2“.

Specifikovaný rizikový materiál - SRM (VŽP – materiál kategorie 1). Za specifikovaný rizikový materiál se vzhledem ke statusu České republiky jako země se zanedbatelným rizikem výskytu BSE pokládá, pokud jde o skot, u zvířat starších 12 měsíců lebka kromě dolní čelisti, ale včetně mozku, očí, a mícha. Orientační množství SRM je 11 – 15 kg. SRM se vloží do nádoby označené jako „kategorie 1“ a znehodnotí se obarvením barvou.

Ořezy nebo další živočišné materiály vznikající při opracování poráženého zvířete (jedná se například o nohy včetně paznehtů, plíce, průdušnici, aortu, dělohu, pohlavní orgány, jícen, bránici), pokud nejsou využity ke krmení masožravých zvířat, která jsou v době porážky chována v hospodářství původu poráženého zvířete, musí být vloženy do nádoby označené „kategorie 3“ a musí být předány oprávněné osobě k dalšímu zpracování nebo likvidaci ve schváleném podniku.

Pokud se VŽP nerozdělí do jednotlivých kategorií, lze je dohromady předat svozně lince asanačního podniku jako materiály kategorie 1, pokud tyto materiály obsahují SRM, nebo jako materiály kategorie 2, pokud neobsahují SRM ale obsahují nevyprázdněná střeva a předžaludky. V ostatních případech se jedná o materiál kategorie 3.

Hlášení údajů do ústřední evidence

Chovatel je dle vyhlášky č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem, povinen osobě pověřené vedením ústřední evidence nahlásit provedení domácí porážky do 7 dnů od jejího uskutečnění.

Hlášení místně příslušné krajské veterinární správě

Pokud chovatel nebo osoba provádějící domácí porážku zjistí neobvyklé změny na mase a orgánech nebo jiné změny, nahlásí je příslušné krajské veterinární správě/Městské veterinární správy v Praze Státní veterinární správě v souladu s odst. 1 § 11 veterinárního zákona.